

สถานการณ์การส่งออกข้าวของกัมพูชา (มกราคม-เมษายน 2563)

1. ภาพรวมสถานการณ์

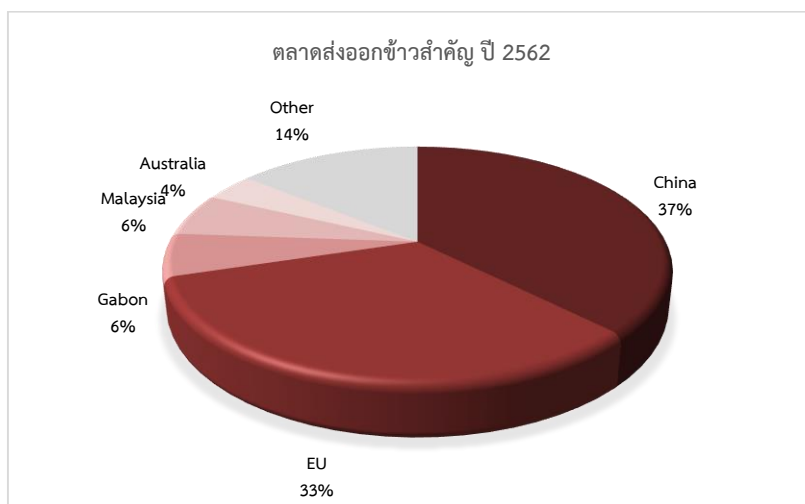
ประเทศกัมพูชามีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 18.1 ล้านเฮกตาร์ โดยเป็นพื้นที่สำหรับทำเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา การทำป่าไม้ และการทำประมง คิดเป็นกว่าร้อยละ 80 ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งในพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่สำหรับทำนาคิดเป็นร้อยละ 16.5 ของพื้นที่ทั้งหมดหรือกว่า 3 ล้านเฮกตาร์ ครอบคลุมพื้นที่ใน 25 จังหวัด โดยพื้นที่เพาะปลูกสำคัญ ได้แก่ จังหวัดไพรแวง ตาแก้ว และพระตะบอง

1.1. ปริมาณความต้องการในประเทศและการส่งออก

ในปี 2562 กัมพูชาส่งออกข้าวไปยัง 62 ประเทศทั่วโลก รวม 620,106 ตัน ลดลงร้อยละ 0.9 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา โดยส่งออกไปประเทศจีนมากเป็นอันดับ 1 ที่ปริมาณ 232,593 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 37.5 ของการส่งออกข้าวทั้งหมด ตามด้วย สหภาพยุโรป 202,990 ตัน กาบอง 36,663 ตัน มาเลเซีย 36,397 ตัน และออสเตรเลีย 23,750 ตัน

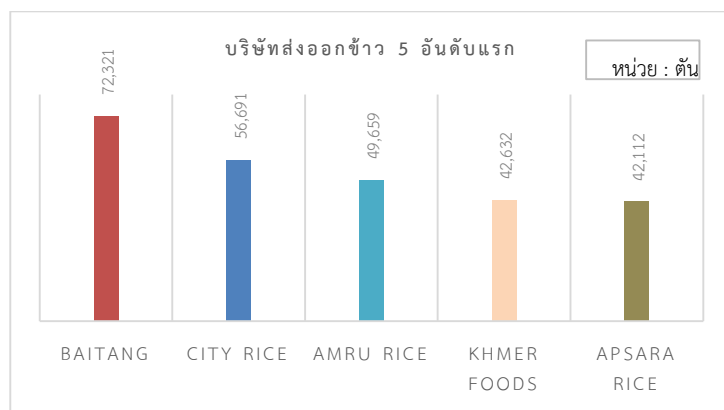
จากการที่สหภาพยุโรปเริ่มมีการเก็บภาษีนำเข้า (Import Duties) ในสินค้าประเภทข้าวจากประเทศกัมพูชาตั้งแต่วันที่ 18 มกราคม 2562 ส่งผลให้ปริมาณการส่งออกข้าวไปสหภาพยุโรปมีปริมาณลดลง ที่ปริมาณรวม 202,990 ตัน ลดลงจากปริมาณ 269,127 ตัน ในช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ 24.57 ในขณะที่ยอดส่งออกไปจีนเพิ่มขึ้นร้อยละ 36.69 จาก 170,154 ตันในปี 2561 เป็น 232,593 ตัน

กัมพูชาส่งออกข้าวไปยังประเทศในอาเซียนรวม 6 ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย บรูไน ไทย เวียดนาม สิงคโปร์ และเมียนมา รวมทั้งสิ้น 83,164 ตัน ลดลงจากปริมาณ 102,946 ตัน ในปี 2018 คิดเป็นร้อยละ 23.78 โดยมาเลเซียถือเป็นประเทศที่นำเข้าข้าวจากกัมพูชามากที่สุดในภูมิภาคนี้หรือมากเป็นอันดับ 3 จากการส่งออกโดยรวม ผลผลิตข้าวที่ส่งออกทั้งหมด อันดับ 1 เป็นข้าวหอม/หอมมะลิ ที่ปริมาณ 531,648 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 85.73 ตามด้วยข้าวขาว 81,291 ตัน และข้าวเหนียว 7,167 ตัน

ที่มา: Secretariat of One Window Service for Rice Export Formality

ปี 2562 กัมพูชามีบริษัทที่ส่งออกข้าวทั้งหมดรวม 89 บริษัท บริษัทที่ส่งออกข้าวมากเป็นอันดับ 1 ได้แก่ บริษัท Baitang ส่งออกปริมาณรวม 72,321 ตัน รองลงมา คือ City Rice Import Export 56,691 ตัน Amru Rice 49,659 ตัน Khmer Food Groups 42,632 ตัน และ Apsara Rice (บริษัทในเครือของ C.P. ที่ไปลงทุนในธุรกิจโรงสีข้าวในกัมพูชา) ส่งออกมากเป็นอันดับ 5 ที่ปริมาณ 42,632 ตัน

ที่มา: Secretariat of One Window Service for Rice Export Formality

สำหรับในเดือนมกราคม-เมษายน 2563 กัมพูชาส่งออกข้าวไปยัง 56 ประเทศทั่วโลก รวม 300,252 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 40.50 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา โดยส่งออกไปจีน มากเป็นอันดับ 1 ที่ปริมาณ 107,615 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 35.84 ของการส่งออกข้าวทั้งหมด ตามด้วยสหภาพยุโรป ที่ปริมาณ 97,337 ตัน หรือร้อยละ 32.42 ฮ่องกง 16,511 ตัน มาเลเซีย 15,097 ตัน และออสเตรเลีย 13,483 ตัน โดยส่วนใหญ่เป็นการส่งออกข้าวหอมมะลิรวมทั้งสิ้น จำนวน 237,604 ตัน และข้าวขาว จำนวน 59,201 ตัน บริษัทที่ส่งออกข้าวมากเป็นอันดับ 1 ได้แก่ บริษัท City Rice Import Export ส่งออกปริมาณรวม 41,824 ตัน รองลงมา คือ Primalis Corporation 23,064 ตัน Baitang 22,967 ตัน

สถิติการส่งออกข้าวสารของกัมพูชารายเดือนตั้งแต่ปี 2557 - 2563 (หน่วย:ตัน)

	Month / Year	2559	2560	2561	2562	2563	VARIATION
1	January	44,033	48,820	62,623	59,625	50,450	-15.30%
2	February	51,912	60,731	47,809	52,861	86,049	+62.80%
3	March	66,275	57,127	50,683	58,335	94,449	+61.90%
4	April	39,550	45,716	36,239	42,942	69,304	+61.40%
5	May	32,558	45,243	42,865	36,409		
6	June	33,862	30,925	31,318	31,366		
7	July	24,087	27,354	25,543	26,475		
8	August	27,799	56,274	44,558	34,032		
9	September	41,429	49,776	47,626	56,541		
10	October	60,016	70,149	45,543	59,354		
11	November	58,168	70,122	62,433	56,209		
12	December	62,455	73,442	128,985	105,957		
	GRAND TOTAL	542,144	635,679	626,225	620,106	300,252	+40.50%

ที่มา: Mekong Oryza - Cambodia Rice Federation (CRF)

2. โอกาส อุปสรรคและความท้าทาย

ปัจจุบันข้าวกัมพูชามีการพัฒนาสายพันธุ์อย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงขาดแคลนโรงสีข้าวที่มีเทคโนโลยีการแปรรูปข้าวที่ทันสมัย จึงทำให้ผลผลิตข้าวที่ได้ส่งออกได้ในจำนวนไม่มากนัก ในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลกัมพูชาพยายามออกนโยบายต่างๆ มาเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและโรงสีเพื่อสนับสนุนให้ข้าวที่ปลูกในกัมพูชาสามารถส่งออกได้เพิ่มมากขึ้น อาทิเช่น การใช้มาตรการต่างๆ (ที่ไม่ใช่มาตรการทางการเงิน) ในการเข้าแทรกแซงราคาข้าวเปลือก การมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละท้องถิ่นเข้าไปช่วยในเรื่องการเจรจาต่อรองราคาข้าวให้กับชาวนา จัดรถขนส่งข้าวให้กับชาวนาโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายเพื่อลดต้นทุนการขนส่ง ประกอบกับการอนุมัติงบประมาณจำนวน 80 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อเป็นเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้แก่เจ้าของโรงสีนำไปสร้างไซโลและลานตากข้าวเปลือก ทั้งนี้ เพื่อให้โรงสีสามารถรับซื้อผลผลิตข้าวเปลือกจากเกษตรกรนำไปแปรรูปเป็นข้าวสารเพื่อการส่งออกได้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีนโยบายต่างๆ ที่สนับสนุนให้นักลงทุนจากต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศอีกด้วย ซึ่งในอนาคตหากภาครัฐของกัมพูชาสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ ทำให้กัมพูชาสามารถส่งออกข้าวได้ในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นแล้ว กัมพูชาจะถือเป็นคู่แข่งที่สำคัญอีกประเทศในตลาดส่งออกข้าวของไทย

ในส่วนของสมาพันธ์ข้าวกัมพูชา ได้ปรับแผนการส่งออกและมองหาลตลาดส่งออกใหม่ที่มีศักยภาพมาทดแทนตลาดสหภาพยุโรป โดยตลาดจีน ถือเป็นเป้าหมายการส่งออกข้าวที่สำคัญ ตามด้วยตลาดแอฟริกา และตะวันออกกลาง และมาเลเซีย

3. กลยุทธ์เจาะตลาด

กัมพูชาถือได้ว่าเป็นประเทศผู้ผลิตข้าวเช่นเดียวกับไทย ประกอบกับข้าวสารที่ผลิตและขายในประเทศมีราคาถูกกว่าเมื่อเทียบกับข้าวไทย จึงทำให้ข้าวจากไทยไม่มีนำเข้ามาหรือจำหน่ายตามร้านค้าหรือซูเปอร์มาร์เกตทั่วไป ข้าวที่นำเข้าจากไทยส่วนใหญ่จะเป็นข้าวเหนียวซึ่งนำเข้ามาในปริมาณไม่มากในแต่ละปี ดังนั้น การประชาสัมพันธ์ข้าวไทยในตลาดกัมพูชา ควรมาในรูปแบบการประชาสัมพันธ์ควบคู่ไปกับร้านอาหารไทยที่ได้รับตรา Thai Select ในกัมพูชา ซึ่งนอกจากจะเป็นการประชาสัมพันธ์ข้าวไทยแล้วยังเป็นการสร้างความรับรู้ถึงความแตกต่างระหว่างข้าวไทยและข้าวกัมพูชาให้ผู้บริโภคในกัมพูชา

4. ข้อเสนอแนะ

4.1. จีนถือเป็นตลาดส่งออกข้าวที่สำคัญของกัมพูชารองจากสหภาพยุโรป โดยในปี 2562 ที่ผ่านมา จีนนำเข้าข้าวจากกัมพูชาเพิ่มขึ้น จากปริมาณกว่า 170,000 ตัน ในปี 2561 เป็น 232,593 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 36.69 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2561 ซึ่งหากในอนาคตกัมพูชาสามารถส่งออกข้าวได้ตามโควตาที่จีนเสนอให้ จะทำให้สัดส่วนในการส่งออกข้าวไปตลาดจีนคิดเป็นร้อยละ 63 ของการส่งออกข้าวโดยรวมของประเทศ ซึ่งจะทำให้จีนกลายเป็นตลาดหลักในการส่งออกข้าวของกัมพูชาแทนตลาดในสหภาพยุโรป

4.2 ข้าวกัมพูชาเริ่มมีการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์และคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และราคาถูกเมื่อเทียบกับข้าวไทย ทำให้มีตลาดผู้นำเข้าข้าวสนใจและนำเข้าข้าวจากกัมพูชาเพิ่มมากขึ้น

4.3 ข้าวออร์แกนิกของกัมพูชาเริ่มเป็นที่ต้องการในตลาดในกลุ่มผู้บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพและมีความต้องการนำเข้าจากผู้นำเข้าในตลาดเดิมและจากตลาดใหม่ๆ ในปริมาณเพิ่มมากขึ้น แต่ปัจจุบันยังมีบริษัทที่ผลิตข้าวออร์แกนิกเพื่อส่งออกไม่มากเท่าที่ควร จึงถือเป็นโอกาสของไทยในการพิจารณาเข้าไปร่วมลงทุนกับนักลงทุนท้องถิ่นในการผลิตข้าวออร์แกนิกเพื่อส่งออกต่อไป

4.4 กัมพูชายังขาดแคลนโรงสีข้าวที่มีเทคโนโลยีการแปรรูปข้าวที่ทันสมัย จึงมีสนับสนุนนักลงทุนจากต่างชาติที่จะเข้ามาลงทุนในด้านนี้ โดยสามารถขอรับการส่งเสริมการลงทุนได้ ซึ่งถือเป็นโอกาสของไทยในการ

ขยายธุรกิจนำ know how และความรู้ความชำนาญต่างๆ เข้าไปในกัมพูชา ไม่ว่าจะในรูปแบบของการร่วมทุน หรือการเป็นบริษัทที่ปรึกษา เป็นต้น

4.5 สินค้าและบริการต่างๆ ที่เกี่ยวกับภาคการเกษตร ยังคงมีศักยภาพสูงในตลาดกัมพูชา ไม่ว่าจะเป็น รถไถนาขนาดเล็ก รถแทรกเตอร์ รถเกี่ยวรวงข้าว เครื่องสีข้าว รวมถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในการเกษตรต่างๆ ที่สามารถใช้เพื่อทดแทนแรงงานคนได้ จะเป็นที่ต้องการของตลาดอย่างมากในอนาคต

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงพนมเปญ
พฤษภาคม 2563